

La música amb perspectiva de gènere

Com ho treballarem?





Introducció

Des del Projecte de Perspectiva de Gènere del MCECC us presentem aquesta proposta amb l'objectiu d'oferir un espai de reflexió sobre la música que sona als nostres Centres i Clubs d'Esplai.

A continuació trobareu una taula, on queden recollides 5 cançons de diferents gèneres musicals i èpoques en els que hem fet una síntesi dels missatges que segurament ja sabeu que transmeten.

Seguidament us presentem un conte, en el que queden representats de forma vivencial cadascun d'aquests missatges en el que us convidem, un cop l'hàgiu llegit, a escoltar de bell nou el recull de cançons.

Finalment posem a la vostra disposició el recurs teòric sobre la violència masclista: el que s'entén, com s'expressa i es classifica fins a arribar al cas concret en el qual ens basem, consolidem i volem tractar. Esperem que us permeti ampliar-lo o fer-ne la descoberta i faciliti que tingueu una millor reflexió de tot plegat.



Taula

GÈNERE	CANÇÓ	MISSATGE
Patxanga	El Tiburón	El noi va de caça a la nit, buscant noies, com si fossin preses. En troba una i li diu que no.
Reggaeton	Picky (Montana)	Ella li diu que no, però ell insisteix i no para.
Infantil	El gall i la gallina	Ella dorm i ell aprofita per besar-la, sense importar-li que ella s'hagi enfadat pel que ha fet. Ell se n'enorgulleix.
Catalana	Sense tu (Teràpia de Xoc)	Xantatge emocional, de dependència. És quasi com una amenaça.
Clàssica	Por la raja de tu falda (Estopa)	Un noi s'empana mirant la faldilla de la noia i estampa el seu cotxe.



Conte



[Mira'l en vídeo](#)

Era una nit de lluna plena, quan el neguit no deixava dormir a la Marina. S'havia llevat de sobte, amb una suor freda i tremolant com una fulla. Feia dies que no dormia bé, tenia molts malsons.

Tot va començar aquest estiu, quan va anar de colònies. Li feia molta il·lusió! Es trobaria per fi amb el seu grup. Durant els moments de temps lliure en Jordi intentava buscar-la, trobar moments a soles, apropant-se... Al principi no ho va trobar estrany, ells eren bons amics i hi havia confiança plena!

Una nit, aquella nit, quan tothom dormia en Jordi se li va declarar per sorpresa! No s'ho imaginava pas! Estava farta de dir al grup que no hi havia res entre ells, fins i tot els monitors feien un xiulet burleta quan els veien junts (tariro-tariro). I així li va dir: - Jordi, ets com un germà per mi, t'estimo molt però com a bons amics! Però no com a ell li agradaria... A partir de llavors en Jordi **es va tornar més insistent i impertinent**. S'apropava a mi, quan fèiem grups o parelles a les activitats, em mirava de dalt a baix als moments de piscina, entrava a l'habitació buscant-me... Havia anat massa lluny, em començava a incomodar i intentava parlar amb ell. Però era inútil! Em seguia amb frases de: "ningú t'estimarà com jo, no perdís l'oportunitat d'estar amb mi, no siguis estreta ens ho podem passar bé!". Després d'això vaig dir prou! Titllada d'histèrica, exagerada i estreta, per fi en Jordi va deixar de dir-li res més.

Es va fer un silenci sepulcral, però l'ambient s'havia tornat com el d'un malson del qual no podia despertar, de nou era tard, tenia son, l'endemà anaven d'excursió i volia tenir l'energia per poder coronar la cima i poder oblidar tota aquesta història. Aconseguí dormir en aquell matalàs de full de paper, i un sac que s'embolicava, el que no sabia encara és que, malauradament tindria moltes nits de malsons... De sobte va notar un malestar, es va despertar amb por, no entenia res, i de cop va veure en Jordi amb la mirada clavada als seus ulls, somrient, mentre ella dormia, al costat del seu llit. Llavors començaven els dubtes: Potser no he deixat les coses clares? Que potser no ho havia fet amb tacte? És culpa meva per donar falses esperances? Potser no l'hauria d'haver abraçat després de dir-li que és el meu amic... Es va quedar amb les ganes de creuar-li la cara, però no va ser capaç de dir res, i es mirava en Jordi que es quedava amb **un posat burleta**. Estava perplexa, intentava dir alguna cosa fins que el Jordi es va apropar per dir-li: "**No és per tant, no facis un gra massa, sols és un petó** i te'n mories de ganes. No podia dormir sense saber quina era la sensació per fer-te un petó. Fes silenci, o despertaràs a tot el grup, i podries semblar una escalfabraguetes".

Les colònies acabaven, ja hem pujat a l'autocar, i per la resta de la colla, lluny de la realitat, res havia canviat. És estiu, arriben les festes majors i amb el grup de l'esplai volien anar a ballar. Tothom estava ja al concert, ella arribava tard i l'Aran li comenta: "Alerta amb en Jordi que està a tot gas, **li està entrant a totes les noies de la festa**, l'hauràs de controlar" La Marina emmudeix. No es vol trobar amb el Jordi, no vol que se li apropi, no vol l'excusa de la festa perquè li tiri la canya. Li va recórrer un calfred.



Ja era de matinada, tots estaven cansats, i en Jordi amablement es va apropar a la Marina i li va dir: vine que et porto a casa! Sí, en Jordi s'havia tret el carnet aquell estiu, i semblava que ja estava serè. La Marina cansada va pujar al cotxe, la nit havia anat bé i potser en Jordi ja havia oblidat tot el que va passar de colònies. Però durant el viatge, va veure que en Jordi no deixava de mirar-la, **li mirava les cames nues sota la faldilla que duia**. "Que potser es pensava que se l'havia posat per ell? Potser hauria de portar pantalons per no provocar, li suposaria haver de tornar a parlar amb ell? Però no va poder seguir la seva bateria frenètica de preguntes. **Un soroll agut de les pastilles de fre la va fer tornar a la realitat**.

En Jordi a l'hospital. Ella estava bé (estava bé?), tenia sort de no haver patit l'accident. Era per culpa de la seva faldilla que l'havia distret? Tot el grup d'esplai estava a l'hospital, però la Marina no s'atreveia a entrar a l'habitació, la culpa la menjava per dins. "Va Marina, després de tot no aniràs a cuidar el teu noviet?".

Entra a l'habitació, i en Jordi li va fer un lleu somriure: "Gràcies per venir Marina, m'agrades molt, ets la noia més bonica del món. T'he estimat des de sempre, per fi puc declarar-me i ningú t'estimarà tant com jo. **Pensava que t'havia perdut, però no estic sol, no ho estic, tu estàs amb mi**". Ella revivia la fatídica nit que va perdre el seu amic Jordi, mentre ell seguia dient **"Si no estàs aquí, si no estàs amb mi, jo no et puc tocar, jo no et puc besar. I sempre estaràs el meu cor"**. Volia marxar, però hi havia una sensació de culpabilitat latent que feia que no es pogués d'on era, suportant tot el que li deia, sense poder dir què n'opinava o com se sentia, hi havia alguna cosa que feia que cregués que tenia dret a dir el que volgués donada la situació, però la veritat és que tot plegat se li feia una bola i si feia alguna bogeria si marxava? Finalment, entrà l'Aran, el seu torn havia acabat.

Avui és una nit de lluna nova. La Marina aquesta nit tampoc dorm, però aquest cop té una mirada serena. Se sent forta, lluita contra els seus fantasmes i ja no se sent culpable perquè en Jordi sigui a l'hospital, la distància i compartir-ho amb altres amigues l'ha ajudat a posar nom a què sentia. Ha entès quina relació tenia amb en Jordi, i quin tipus de relacions vol al seu voltant, basats en la confiança i el respecte. L'albada marca un nou dia, il·lumina un nou camí per la Marina, ja ha començat la seva lluita, per conèixer les seves emocions, les seves relacions, el rol que té amb el món i la que vol tenir. I el primer pas és anar a l'hospital, però caminant amb fermesa, amb la seva faldilla preferida i sense emmudir.



Mira'l en vídeo



Recurs teòric

"La violència masclista és aquella acció que coacciona, limita o restringeix la llibertat i dignitat de les dones".

*La font d'informació principal per a l'elaboració d'aquest recurs és l'**Institut Obert de Catalunya** (Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya). Mòdul M06. Atenció a les unitats de convivència. Unitat Formativa 3: Intervenció en situacions de relacions abusives i de violència, Clara Camps i Calvet.*

1. Tipus de violència masclista

Tal com manifesta la Llei 5/2008, de 24 d'abril, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, existeixen quatre tipus de violència: la violència física, la violència psíquica, la violència sexual i la violència econòmica. En aquesta classificació cal afegir els micromasclismes com un tipus de violència subtil que mereix un apartat propi.

1.1. Violència física

La violència física és qualsevol acte o omissió de força contra el cos de la dona amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany (empentes, bufetades, puntades de peu, estrangulacions, privació d'aliments, negligència, actes amb objectes contundents, amb arma blanca o, inclús, l'assassinat).

1.2. Violència psicològica

La violència psicològica és una violència emocional i verbal en què l'agressor té com a objectiu sotmetre la dona. Les paraules, les actituds, els gestos i el to de veu són els principals elements que fa servir l'agressor per denigrar, negar la forma de ser, humiliar i ferir la dona. La violència psicològica s'articula al voltant de diferents actituds i comportaments: aïllament, gelosia patològica, assetjament, indiferència, denigració i ridiculització, humiliacions, intimidació i amenaces.

1.3. Violència sexual

La violència sexual és qualsevol acte de naturalesa sexual que s'exerceix en contra del cos de les dones i que suposa la seva submissió a conductes i pràctiques sexuals que van en contra de la seva voluntat. Poden ser imposades mitjançant la força, la intimidació i la coacció. Existeixen diferents formes de violència sexual: violació, agressió sexual i assetjament sexual.



1.4. Violència econòmica

La violència econòmica es produeix quan hi ha una privació intencionada i no justificada dels recursos que comparteixen o que són de la dona. Es produeix una situació de dependència econòmica forçada. Alguns exemples d'aquest control econòmic són: negar a la dona el dret d'administrar els seus diners o els de la llar, controlar-li tots els moviments econòmics, prohibir la recerca o l'acceptació de feines, prohibir i controlar l'accés a productes i serveis que necessita, etc.

1.5. Micromasclismes

Són aquelles pràctiques de violència i dominació masculina que queden ignorades; conductes quotidianes i subtils que solen ser invisibles tant per a qui les pateix com per a qui les observa, i/o legitimades per l'entorn, que constitueixen estratègies de control i microviolències que atempten contra la dignitat, l'autonomia i els drets de la dona. Els micromasclismes permeten mantenir i imposar el domini sobre la dona i que no augmenti el seu poder personal o interpersonal i es continui mantenint la superioritat de l'home. Hi ha micromasclismes en tots els àmbits socials i en podem trobar de 4 tipus:

- **Micromasclismes utilitaris.** Estratègies que sobrecarreguen les dones en aspectes domèstics i de cures en el si de les llars. Amb aquestes estratègies els homes eviten les responsabilitats i es deleguen totes les responsabilitats a la dona. Això té com a conseqüència que les dones perdin energia vital per a si mateixes.
- **Micromasclismes coercitius o directes.** Són estratègies que mitjançant l'ús de la força moral, psíquica, econòmica o de personalitat de l'home pretenen destruir la raó de la dona i aconseguir que la raó estigui de part d'ell. L'objectiu d'aquests micromasclismes és limitar la llibertat de la dona, restringir la seva capacitat de decisió i no permetre que pugui fer ús del seu temps i del seu espai en plena llibertat.
- **Micromasclismes encoberts.** Són estratègies de domini de la dona que es presenten de forma encoberta i subtil perquè l'home ocultava el seu objectiu de domini. Alguns exemples d'aquests micromasclismes són la creació de falta d'intimitat, la pseudointimitat i/o pseudocomunicació i el paternalisme.
- **Micromasclismes de crisi.** Són aquells que s'utilitzen per mantenir la desigualtat de poder en moments en què es produeix l'augment del poder personal de la dona per canvis en la seva vida o per la pèrdua de poder de l'home per raons físiques (malaltia) i laborals (pèrdua de feina). Alguns exemples d'aquests micromasclismes són la resistència passiva, el fet de prometre i fer mèrits i la victimització.



2. Factors de risc en l'aparició de violència masclista

Hi ha diferents factors institucionals, personals i socials que potencien l'aparició de violència masclista a les llars, en el si de la família i en el si de la parella.

2.1 Factors institucionals

Els factors institucionals són aquells que tenen a veure amb les actuacions, polítiques i mesures legislatives que es duen a terme des de l'administració pública per incidir en les causes de la violència masclista o per atendre aquestes situacions. Parlem de casos com la presència de l'androcentrisme en la política pública o de la prevalença del model de seguretat enfront del feminista. La legislació sobre el masclisme és un factor determinant i cal interacció entre les diferents polítiques públiques.

2.2 Factors personals

Buscar dades sobre els perfils de dones que pateixen més violència masclista no dona resultats exactes. La investigació sobre aquesta qüestió indica que ni la classe social, ni el nivell econòmic, ni la nacionalitat o el nivell d'estudis són elements explicatius. Només el fet de ser dona és l'indicador de risc per viure aquest tipus de violència. Les dades, en canvi, sí que assenyalen que el 70% de les dones assassinades al món ho son en mans de les seves parelles monògames, exparelles o familiars directes. En canvi, els homes morts han estat assassinats per persones estranyes o conegudes.

Sí que hi ha una sèrie de factors de caràcter individual i biogràfic que poden tenir un pes explicatiu de per què hi ha homes que agredeixen i d'altres que no i de per què hi ha dones que són agredides i d'altres que no. Entre els més importants destaquen la història biogràfica i personal en relació amb les relacions afectives i la violència. En aquest sentit, diferents teories en psicologia han considerat que les persones que han presenciat la violència a la seva família i als entorns més pròxims la poden acabar reproduint, sigui com a persones agressores o persones agredides.



2.3 Factors socials

Els factors socials són aquells que estan relacionats amb els processos i les estructures de la nostra societat. Per tant, són molts factors que tenen a veure amb una cultura masclista, monògama i androcèntrica els que augmenten la presència de la violència masclista en l'àmbit públic i en l'àmbit privat. Els més importants són:

- La pervivència del patriarcat.
- La predominança del sistema sexe¹ - gènere².
- La construcció de la masculinitat i la violència.
- La presència de la cultura de la violació.
- L'existència de mites sobre la violència masclista.
- La presència de mites de l'amor romàntic.

Els **mites de l'amor romàntic** són les creences compartides que apareixen com a veritat absoluta i es transmeten de generació en generació sobre que és l'amor. Aquests mites han permès mantenir i naturalitzar les relacions violentes en el si de la parella. Els mites, perquè siguin integrats, impliquen processos de socialització que es produeixen des de la infància. El concepte d'amor no és universal ni neutre, sinó que depèn de cada moment històric, de cada societat i de cada cultura. L'amor és una construcció social. Els mitjans de comunicació, les pel·lícules i les sèries de televisió són les que actualment alimenten una idea d'amor determinada.

- **Mite de la mitja taronja:** és la creença que s'elegeix una parella que tenim predestinada d'alguna manera i que ha estat l'única elecció possible. Aquest mite pot portar a una excessiva tolerància en el marc de la relació, en considerar-se que, com que és la parella ideal, cal permetre-li-ho tot.
- **Mite de l'aparellament o de la parella:** creença que la parella (heterosexual) és natural i universal i que la monogàmia amorosa està present en totes les èpoques i cultures.
- **Mite de l'exclusivitat:** creença que és impossible estar enamorat de dues persones a la vegada.
- **Mite de la fidelitat:** creença que tots els desitjos passionals, romàntics i eròtics han de satisfer-se exclusivament amb una única persona, la pròpia parella, si se l'estima de debò.
- **Mite de la gelosia:** Creença que la gelosia és un signe d'amor. Aquest mite justifica comportaments egoistes, repressius i inclús violents.

¹ El sexe es correspon a un fet biològic determinat per unes característiques físiques (genitals) i fisiològiques (hormonals i cromosòmiques) que es basa en una diferenciació sexual de l'espècie humana.

² El gènere és una construcció cultural assignada a cada categoria sexual. El gènere són les formes de fer, pensar i sentir que culturalment s'esperen i s'ensenyen a cada persona segons el seu sexe. El sistema sexe - gènere converteix la sexualitat biològica en una identitat i/o rol a la societat.



- **Mite de l'equivalència o creença que l'amor (sentiment) i l'enamorament (estat més o menys durador) són equivalents:** creença que aquest sentiment i aquest estat són equivalents i que, per tant, si una persona deixa d'estar apassionadament enamorada és millor abandonar la relació.
- **Mite de l'omnipotència:** creença que l'amor ho pot tot. Per tant, que si hi ha un amor vertader, és suficient per resoldre tots els obstacles i problemes. Amb aquesta creença pot aparèixer l'excusa de no modificar comportaments o actituds.
- **Mite del lliure albir:** creença que els nostres sentiments amorosos són absolutament íntims i no estan influïts per factors culturals i socials.
- **Mite del matrimoni o de la convivència:** creença que l'amor romàntic passional ha de conduir a la unió estable de la parella i constituir-se mitjançant la convivència.
- **Mite de la passió eterna o de la perdurabilitat:** creença que l'amor romàntic i passional dels primers mesos d'una relació ha de perdurar.

www.peretarres.org/mcecc

 facebook.com/MCECC

 [@esplaisMCECC](https://twitter.com/esplaisMCECC)

 [@esplaisMCECC](https://instagram.com/esplaisMCECC)

 [@esplaisMCECC](https://telegram.com/esplaisMCECC)

 **FUNDACIÓ
PERE TARRÉS**

 **FUNDACIÓ
VERGE BLANCA**

 **FUNDACIÓ
SANTA AGNETA DE
SIURANA**

 **FUNDACIÓ
CROERA**



 **FUNDACIÓ
ESPLAI GIRONA**
Mare de Déu del Mont